

บทที่ 4

ค่านิยมและจริยธรรมในสหรัฐอเมริกา

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าเรื่องพัฒนาการของการศึกษาค่านิยมของสหรัฐอเมริกาได้
2. วิเคราะห์เหตุผลในการเรียนยุคมีคของประเทศสหรัฐอเมริกาได้
3. ยกตัวอย่างนักจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของสหรัฐอเมริกาได้

แนวคิด

การเรียนรู้ถึงพัฒนาการด้านค่านิยมของสังคมอื่นอาจนำมาเป็นข้อคิดในการพัฒนาค่านิยมในบ้านเมืองเราได้ โดยนำสิ่งที่ดีมีประโยชน์มาประยุกต์ใช้ ส่วนสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีคุณค่า เราก็ละทิ้งไป จะทำให้การปฏิรูปการศึกษามรรผลรวดเร็วยิ่งขึ้น

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสูงประเทศหนึ่งของโลก แต่นักการศึกษาตระหนักอยู่ตลอดเวลาเกี่ยวกับเรื่องความจำเป็นในการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมแก่ประชาชนชาวอเมริกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ถ้าจะมาศึกษาคุณประวัติความเป็นมาของการศึกษาค่านิยมและจริยธรรมของสหรัฐอเมริกา เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมของไทยต่อไป

สรุปประวัติความเป็นมาของการศึกษาค่านิยม (Values Education) ของสหรัฐอเมริกา

บิดามารดา ครูอาจารย์ นักการศึกษา วัตถุประสงค์ของทุกศาสนา สถาบันต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นองค์กรที่มีส่วนในการพัฒนาค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เยาวชน หลายศตวรรษที่ผ่านมา เป็นความจริงที่ว่าครูอาจารย์ทั้งหลายตกลงร่วมกันว่าค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พวกเขาสั่งสอน อบรมและประพฤติปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างนั้นต้องตกเป็นคุณสมบัติของคนรุ่นต่อ ๆ ไปเสมอ

ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา มีความขัดแย้ง ได้เถียงกันเรื่องจุดหมาย (Goals) และวิธีการ (Method) การศึกษาค่านิยมและจริยธรรม

ในศตวรรษที่ผ่านมาได้มีการพิจารณากันถึงวิถีทางที่ดีที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูเยาวชน ปลุกฝังค่านิยมตามบรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี อันดีงามของสังคม ในสมัยนี้ถือเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนเพราะสังคมมีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น สังคมอเมริกันมีความขัดแย้งกัน นักการศึกษาจะช่วยให้ได้อย่างไร ในเมื่อสถานศึกษาเองก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน การศึกษาค่านิยมและคุณธรรมเป็นเส้นขนานกับสังคมละหรือ

ยุคมืดของการศึกษาค่านิยม

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ค.ศ.1941 – 1945 นั้น สังคมอเมริกันได้รับความกดดันเป็นอย่างมาก ซึ่งเรื่องเหล่านี้มีผลต่อการสอนคุณธรรมในโรงเรียนด้วย หลังสงคราม ชาวอเมริกันเริ่มหันมาช่วยเยาวชนกันมากยิ่งขึ้น เศรษฐกิจหลังสงครามได้รับการปฏิวัติ โดยเฉพาะหลังจากโซเวียตส่งดาวเทียม Sputnik ขึ้นห้วงอวกาศ อเมริกันได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างขนานใหญ่ ดังนั้นปลายปี 1945 ถึง 1950 จึงเป็นปีแห่งการปฏิรูป “McCarthyism” และ “Organization Man” การแสดงทางคุณธรรมจริยธรรมเห็นได้ชัดเจนจากปฏิกริยาตอบโต้ การนิทนาบว่าร้าย การบริหารของประธานาธิบดีทรูแมน การจับไล่ นายทหาร 90 คน จากกรณีโงงการสอบที่โรงเรียนเวสพอยท์ (West Point Cadet) มีคณะทำงานสำรวจค่านิยมและจริยธรรมจากกลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มผู้สอนศาสนา และจากชุมชน การศึกษาค่านิยมและจริยธรรมในสมัยนี้เริ่มต้นทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อร่วมมือกันสั่งสอนอบรมปลุกฝัง (Inculcating) และเป็นแม่แบบ (Modeling) แก่เยาวชน เด็ก ๆ สมัยนี้จึงได้รับการกระตุ้นให้เป็นคนมีระเบียบเรียบร้อย สุภาพ ทำงานหนักและประสบผลสำเร็จในการทำงาน มีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ผูกหัดตนเอง นักการศึกษาสมัยนี้ไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับจริยธรรมมาก หน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนโรงเรียนก็ไม่ได้ทำสิ่งใดพิเศษด้านหลักสูตร หรือการจัดประชุมสัมมนาในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมแก่ครูแต่อย่างใด ข้อเสนอพื้นฐานก็คือ โรงเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองและกระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติตนตามความคาดหวังของสังคมได้ด้วยคืออยู่แล้ว

วิธีการใหม่ของปี 1960-1970

ยุคนี้ประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ เริ่มสับสน เยาวชนสงสัยและปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามค่านิยมในบางเรื่อง สถานภาพของคนผิวดำ สตรี นักเรียน นักศึกษา และคนต่างด้าวในสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนไปอย่างกระทันหันและรวดเร็วที่สุดในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของ

ประวัติศาสตร์ประเทศ ทศนคติใหม่เกี่ยวกับการทดลองด้วยเรื่องทางเพศ ศาสนา การเลือกอาชีพ รูปแบบชีวิต และค่านิยมความเชื่อของคนขยายวงกว้างออกไป การเปลี่ยนแปลงทางสังคมใน ทศวรรษนี้พอจะสรุปได้ว่าเป็นพลังประชาชนอย่างแท้จริง “Power to the People” ชนกลุ่มน้อยใน สหรัฐอเมริกา และชาวอเมริกันเพิ่มจำนวนมากขึ้นเกี่ยวกับความคิดในการตัดสินใจชีวิตอนาคตของ ตัวเอง ทั้งนี้ด้วยอิทธิพลของนักจิตวิทยา ชื่อ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers)

การศึกษาค่านิยมและจริยธรรมเริ่มสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งหลายในสังคม แทนที่จะใช้วิธีการสั่งสอนอบรมตรงไปตรงมาอย่างแต่ก่อนว่าควรทำอย่างนั้น ไม่ควรทำอย่างนี้ กลับต้องมีวิธีการที่จะกระตุ้นให้นักเรียน นักศึกษา รู้จักตนเอง โดยทำให้ตนเองกระจ่างชัดใน ค่านิยมของตน (Clarify their own values) เป็นการเรียนระดับสูงด้านวิเคราะห์เหตุผลทางคุณธรรม จริยธรรม (Moral Reasoning) นอกจากนี้ยังต้องเรียนรู้ทักษะในการวิเคราะห์ค่านิยมต่าง ๆ ด้วย หนังสือเกี่ยวกับค่านิยมและจริยธรรมในสมัยนี้มีหลายเล่ม เช่น Kohlberg เขียนหนังสือชื่อ “The Psychology of Moral Development” MetCalf เขียนหนังสือ “Value Education Rationale, Strategies and Procedures” นอกจากนี้มี Nelson เขียน “Introduction to Values Inquiry: A Student Process Book” Raths, Harmin และ Simon เขียน “Values and Teaching: Working with Values in the Classroom” และ Superka เขียน “Values Education: Approaches and Materials” เหล่านี้เป็นคตินักการศึกษาได้รับคำแนะนำไม่ให้ใช้ค่านิยมและคุณธรรมของคนบังคับให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา เพราะจะทำให้เกิดข้อโต้แย้งที่ว่าในสังคมที่มีวัฒนธรรมหลากหลายเช่นนั้น ค่านิยมของใครจะเป็น ค่านิยมที่ถูกต้อง หนทางที่ดีที่สุดคือหนทางที่ช่วยให้เยาวชนเรียนรู้ทักษะของการให้เหตุผลทาง คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม เพื่อพวกเขาจะได้มีความรู้ความสามารถที่จะตัดสินใจได้ดีด้วย ตนเองในอนาคต อย่างไรก็ตาม มีนักการศึกษาบางคนโต้แย้งว่าเรื่องนี้ไม่สำคัญเท่ากับการสอนให้ พวกเขาว่าจะเรียนอย่างไร นักการศึกษาบางคนโต้แย้งว่าเรื่องนี้ไม่สำคัญเท่ากับการสอนให้พวกเขาว่าจะเรียนอย่างไร นักการศึกษาค่านิยมโต้แย้งกลับมาอีกว่า อะไรไม่สำคัญเท่าการสอนค่านิยม โดยเฉพาะ (Particular Values) ดีกว่าจะสอนกระบวนการค่านิยม (A Valuing Process) โดยวิธีนี้ นักศึกษาสามารถค้นพบความพอใจของตัวเอง และความรับผิดชอบต่อสังคมได้ สอนเยาวชนให้รู้ วิธีวิเคราะห์ว่าควรทำอย่างไร ควรโต้แย้งโดยใช้เหตุผลอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรม และจริยธรรมควรมีการพิจารณาหนทางเลือกอื่น ๆ ตลอดจนพิจารณาผลที่จะตามมาได้ด้วย ประการสำคัญคือ เขาต้องรู้วิธีการบูรณาการความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และการปฏิบัติตน

เข้าด้วยกันเพื่อจะรักษารูปเดิมไว้ และสามารถคัดลอกได้อย่างฉลาดถูกต้องเมื่อไม่สามารถ
หลีกเลี่ยงได้

บางครั้งบางคราวผู้ปกครองและนักการศึกษาเองก็ถูกครอบงำด้วยการอบรมสั่งสอน
แบบเดิม และปรัชญาสมัยใหม่ ในขณะที่ให้อิสระเสรีแก่เด็กก็อดไม่ได้ที่จะตำหนิว่าทำตามที่ฉันท
พุดคะ

ในสมัย 1980 – 1990

เวลาเปลี่ยนแปลงสู่ยุคต่อมา การให้อิสระเสรี ความหวัง เป็นอุดมคติระหว่างปี 1960 s
และในปี 1970 s ทิศทางทางการเมืองก่อนข้างอนุรักษนิยม มีความหวาดกลัวเรื่องเศรษฐกิจและ
สังคมแตกแยกในปี 1980 s มีการเขาะเขี่ย ข้อกล่าวหาอย่างเห็นแก่ตัวว่า “ยุคของฉัน”
(My Generation) เปลี่ยนเป็นการเห็นแก่ตัวยิ่งกว่าว่า “แสวงหาความเป็นหนึ่ง” (Look Out for
Number One) ในปี 1980 s นักคิดเริ่มวิเคราะห์และมองเห็นว่า ในปี 1970 s ขาดค่านิยมการ
สื่อสารซึ่งเคยเป็นตัวประสานประเทศเข้าด้วยกัน ในขณะที่สนับสนุนเยาวชนให้ฉกฉวยโอกาส
แสวงหาผลประโยชน์จากสังคมที่ร่ำรวยมั่งคั่งนั้น เราลืมที่จะเน้นค่านิยมพื้นฐาน คือทำงานหนักเอา
มาสู่ ครอบครัว การศึกษา และความรับผิดชอบของพลเมือง ซึ่งเรื่องเหล่านี้จะช่วยสร้างความเจริญ
รุ่งเรืองให้สังคมได้ คนเริ่มวิพากษ์วิจารณ์สังคมตลอดจนกลุ่มผู้ปกครอง ผู้นำทางศาสนา พรรค
การเมือง ทั้ง Republican และ Democratic ขอให้สังคมหันกลับมาสู่ค่านิยมประเพณี (Traditional
Value) ตัวอย่างเช่น ความเคารพนับถือ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเป็นครอบครัว
ความรักชาติ การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น เป็นต้น

เรื่องของการศึกษาในสหรัฐอเมริกาหันกลับไปสู่อดีตอีกครั้ง เพื่อความเหมาะสมกับ
การปฏิรูปซึ่งไม่ได้เน้นเฉพาะทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่อง
ความศรัทธา ความไว้วางใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานในขนบธรรมเนียมประเพณีด้านคุณธรรม จริยธรรม
และค่านิยมของ Judeo – Christian America

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเยาวชนอเมริกัน เช่น ปัญหายาเสพติดของวัยรุ่น
ผู้วิจารณ์ก็โทษว่าเนื่องจากครูไม่สอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตัวเองในเรื่องยาเสพติด สอน
เพียงว่ายาเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมายเท่านั้น การพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมในยุคนี้จึงผิดพลาด
Wallace (อ้างจาก Kirschenbaum 1995, 6) เสนอว่าทางเลือกใหม่ในการพัฒนาค่านิยมและจริยธรรม
อยู่ที่ครูไม่ควรสอนเยาวชนว่าควรคิดอย่างไรเกี่ยวกับคุณธรรม แต่ควรสอนว่าควรคิดถึงอะไร ใน

เรื่องคุณธรรม ไม่ควรสอนกระบวนการในการพิจารณาว่าผิดหรือถูก แต่ควรสอนว่า อะไรผิดอะไรถูก ไม่ควรปล่อยให้เขาค้นพบค่านิยมของตัวเอง แต่ควรสอนเขาเรื่องค่านิยมที่ดีที่สุด

อย่างไรก็ตาม ตามที่นักการศึกษาคนอื่นแย้งกลับมาทันทีว่า เรื่องของยาเสพติดก่อนข้างสลับซับซ้อนมากกว่าจะไปบอกเด็กว่าให้ปฏิเสธเสียเท่านั้น เรื่องของค่านิยมและคุณธรรมจริยธรรมยิ่งสลับซับซ้อนยิ่งไปกว่าการที่จะไปบอกเด็กให้คิดให้ประพฤติปฏิบัติตามอย่างที่ประวัติศาสตร์อเมริกันบันทึกไว้นั้นเป็นเรื่องเป็นไปก่อนข้างยากในสมัยนี้ อย่างไรก็ตาม มีแนวทางสั่งสอนอบรมและปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมมากมายที่จะช่วยเยาวชนให้เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน เช่น ความนับถือซึ่งกันและกัน ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ไมตรีจิตมิตรภาพ ตลอดจนความร่วมมือสามัคคี (Kirschenbaum 1995, 7) ได้

ตั้งแต่ปี 1990 เป็นต้นมา ได้มีการพัฒนาโครงการดี ๆ ทั้งหมด เพื่อจะได้นำไปใช้ในการสอนค่านิยมประเพณี (Traditional Value) Connell (1991, 3) กล่าวว่า เรื่องนี้ได้รับการขานรับจากผู้ปกครอง ชุมชน โบสถ์ นักการศึกษา นักการเมือง และคนทั่วไปเป็นอย่างดี ความร่วมมือเหล่านี้เกิดขึ้นเพื่อต้องการควบคุมปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจ ปัญหาการก่อความไม่สงบ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาวัยรุ่นฆ่าตัวตาย ปัญหาขาดความรับผิดชอบของประชากร ปัญหาการเพิ่มคนอพยพ ฯลฯ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นเพิ่มมากขึ้นในปี 1980 ซึ่งเป็นกลางบอกเหตุทางจริยธรรมของรัฐบาลและด้านธุรกิจ ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วผู้ปกครอง นักการศึกษา ผู้นำชุมชน ต่างร่วมใจกันเรียกร้องให้โรงเรียนทำหน้าที่ในการให้ความรู้แก่เยาวชนเรื่องค่านิยมคุณธรรม และจริยธรรม ต่อไปด้วยความมั่นใจในบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียน

มองแนวโน้มทางประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา

คนที่มีชีวิตอยู่ระหว่าง 20 – 30 ปีที่ผ่านมา (1966 – 1996) ในสมัยของนวัตกรรมทางการศึกษาซึ่งทุกคนเข้าใจว่า มีความมั่นใจในการใช้อย่างระมัดระวังในส่วนที่เกี่ยวกับค่านิยมและจริยธรรมในโรงเรียน ประวัติโดยย่อได้อธิบายให้เข้าใจว่า ค่านิยมและจริยธรรมได้แกว่งไปมาเหมือนลูกตุ้มเพราะแรงผลักดันของกระแสการเมืองและการเปลี่ยนแปลงของสังคม บางครั้งการเปลี่ยนระบบการบริหารในกรุงวอชิงตัน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทำให้สังคมและค่านิยมเริ่มเปลี่ยนไปด้วย ในช่วงปี 1960 – 1969 และช่วงปี 1970 – 1979 ลูกตุ้มได้แกว่งไปทางซ้ายเหมือนกับเคยเป็นในช่วงปี 1920 – 1929 และ 1930 – 1939 ในขณะที่เมื่อปี 1980 – 1989 และในช่วงต้นของปี 1990 เป็นต้นมา ลูกตุ้มแกว่งกลับมาทางขวาอีกครั้ง จึงทำให้น่าสงสัยว่าในปลายทศวรรษ (1996 –

2000) จนถึงศตวรรษใหม่ ลูกคู้มจะแกว่งไปทางทิศใดอีก การศึกษาของอเมริกันเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตหรือว่าเป็นเป้าหมายของค่านิยมและจริยธรรมในโรงเรียนปัจจุบันนี้ เป็นเพียงความคลั่งไคล้ (Fad) ชั่วครู่ชั่วยาม ซึ่งไม่ทำให้เกิดผลอะไรในอนาคตข้างหน้า คนอเมริกันเชื่อหรือไม่ว่าการจะหันกลับไปใช้วิธีการของช่วงปี 1950 – 1959 จะใช้ได้ในปี 1990 – 1999 และหลังจากนั้น

การศึกษาของอเมริกันมีปัญหากับความคลั่งไคล้ หรือจะว่าชั่วครู่ชั่วยามเสมอมา (Faddism) ตัวอย่างที่ผ่านมา เช่น การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) การเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Learning) เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญในช่วงปี 1960 – 1969 ในขณะที่ช่วงปี 1970 – 1979 การศึกษาระบบเปิด (Open Education) การปฏิรูปการให้คะแนน (Grading Reform) การกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) ได้สนใจกันอย่างมากในช่วงนั้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาหันกลับไปสู่อดีตอีกครั้งเมื่อเริ่มหันมาสนใจการตัดสินใจร่วมกัน (Shared Decision Making) การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรธุรกิจและโรงเรียน (School/Business Partnership) การเรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning) เป็นต้น ใครจะทราบบ้างว่า นวัตกรรมใดแนวโน้มโคของปี 1980 – 1990 จะยังคงอยู่

แนวทางที่ดีที่สุดคือวิถีทางใหม่และนวัตกรรมควรจะช่วยหาวิธีแก้ปัญหการศึกษาได้ ไม่ใช่เป็นหน้าม้าชักจูงให้สนใจชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น หรือทำเสมือนผลิตยาครอบจักรวาลรักษาโรคได้สารพัด เมื่อต้องการหาประสิทธิผลซึ่งต้องมีการวิจัยและพัฒนา ผลการวิจัยพิสูจน์ว่าน่าสงสัยหรือโต้แย้งได้ นวัตกรรมจึงตกไปตั้งแต่ปีแรก สรุปว่า เรื่องเหล่านี้เราเคยมีมาแล้ว หลังจากนั้นก็แสวงหาวิถีทางใหม่อีกต่อไป ตัวอย่างเช่น การฝึกอบรม (In – Service Approach) นักพูด, ผู้ให้คำปรึกษาทางเศรษฐกิจของอเมริกันได้บันทึกไว้ว่า อุตสาหกรรมของอเมริกันถูกครอบงำด้วยผลระยะสั้น ในขณะที่อุตสาหกรรมของชาติอื่นต้องการผลในระยะยาว อเมริกันขาดระบบวิจัยผลระยะยาวและต่อเนื่อง ทางด้านการศึกษาที่คล้ายคลึงกันจำเป็นต้องมีการวางแผนวิจัยและพัฒนาการศึกษาด้านนวัตกรรมอย่างจริงจัง โดยตั้งคำถามเรื่องลูกคู้มที่แกว่งไปมาเป็นพื้นฐานที่จะสร้างโครงการการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมและจริยธรรม

วิธีการสอนตามแบบของ Howard Kirschenbaum ได้เสนอวิธีผสมผสานหรือเรียกว่า “The Comprehensive Model” Howard เสนอว่า การสอนค่านิยมและจริยธรรมจะต้องคำนึงถึงจำนวน ความแตกต่างของค่านิยมและจริยธรรมเช่นเดียวกับความแตกต่างของวิธีการเรียนการสอนด้วย ดังนั้น วิธีการที่ฉลาดคือการนำเสนอค่านิยมและจริยธรรมที่เป็นประเพณีนำสืบต่อมาด้วยวิธี

การสอนที่ใช้กันมาจนเป็นประเพณีด้วย ค่านิยมประเพณี (Traditional Value) และวิธีการอบรมสั่งสอนแบบดั้งเดิมนั้นมีมานานนับร้อยนับพันปีมาแล้ว พอ ๆ กับการวิวัฒนาการของอารยธรรมที่มีความเป็นมาอย่างช้า ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลง (ไม่อยู่กับร่องกับรอย Inconsistent) และถึงจุดเจริญพัฒนาการในที่สุด ผู้สนับสนุนวิถีทางแนวใหม่ด้านค่านิยมในปี 1960 – 1979 ได้มีส่วนผิดพลาดในการนำประเพณีค่านิยมมาเพื่อให้คนยอมรับ เป็นเรื่องไม่ฉลาดทั้งทางแนวคิด ปรัชญา วิชาครู ตลอดจนวิถีทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกันเป็นลูกโซ่

จากการวิพากษ์วิจารณ์ในปี 1960 – 1979 เป็นเรื่องผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง ถ้าพวกเขาเลิกและทำลายนวัตกรรมทางการศึกษาค่านิยมและจริยธรรมในสมัยนั้น เพราะว่าโลกได้เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่ปี 1950 เป็นต้นมา นักการศึกษาร่วมสมัยในระหว่างปี 1960 – 1979 ได้พัฒนาสิ่งที่เป็นรูปธรรมมองเห็น ได้ชัดเจน การวิจัย วิธีการ ตลอดจนหลักสูตรที่จะช่วยเยาวชนให้เตรียมตัวเพื่อผจญกับการผันแปรของโลก โครงการที่นักศึกษาคิดขึ้นมาเหล่านั้นจะไม่ล้าสมัยในเวลามากกว่า 20 ปี จะเห็นว่าหลายเรื่องที่ยังใช้ได้จนถึงทุกวันนี้ โครงการใหม่ ๆ ระหว่างปี 1960 – 1979 ได้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และเห็นได้ชัดเจนในเรื่องบทบาทและหน้าที่ด้านค่านิยมและจริยธรรมของโรงเรียน Howard อ้างถึงข้อเขียนของ Rokeach เรื่อง Value Education: Theory, Practice, Problem, Prospects เมื่อปี 1975 เพื่อสนับสนุนแนวคิดของเขา Howard กล่าวต่อไปว่า ในยุคนี้ (1960 – 1979) นักการศึกษาได้พัฒนากิจกรรมและวิธีการหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจนักเรียนนักศึกษาให้ใช้ความคิดอย่างรอบคอบ เพื่อต่อต้านค่านิยมและจริยธรรมที่เป็นประเด็นปัญหาอย่างยิ่งในขณะนั้น ในขั้นต้นผลของการวิจัยจากหลาย ๆ โครงการแสดงว่ามีความหวัง ความสำเร็จอื่น ๆ เกือบจะได้รับผล แต่น่าเสียดายที่ถูกละทิ้งไปเสียก่อนที่จะมีการพิสูจน์ นักประพันธ์หลายคนในปัจจุบันได้ผนวกเอาความคิดและวิธีการในสมัยนั้นมาขยายและปรับปรุงให้ดีขึ้นในรูปของโครงการใหม่สมัยนี้

ถ้าเราสามารถทำจิตใจให้อิสระเสรี โดยไม่มีคำว่า “ของฉันต้องดีกว่าของเธอ” ได้แล้ว เราจะเกิดความตระหนักขึ้นมาทันทีว่า วิธีการสมัยโบราณก็ตาม สมัยใหม่ก็ตาม ยังเป็นที่ต้องการอยู่เสมอ สิ่งที่เราควรกระทำคือ เราจะใช้วิธีการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังประเพณีค่านิยมต่อเยาวชนของเราให้ดีกว่าได้อย่างไร ในปัจจุบันแรงผลักดันเกี่ยวกับค่านิยมและจริยธรรมจะมีคุณค่ายิ่งถ้าพวกเราจะมองกลับไปดูงานสำคัญ ๆ ที่ผ่านมา แต่ไม่เร็วก็ช้าที่เยาวชนของประเทศจะต้องเผชิญกับสถานการณ์เหล่านั้นที่เรียกว่าให้พวกเขาตัดสินใจด้วยตัวของเขาเอง เป็นเรื่องที่วิเศษสุดถ้าเราจะสั่งสอนอบรมทำเป็นตัวอย่างหรือเป็นแม่แบบ บำรุงรักษา และสอนเขาให้รู้จักการเอาใจใส่ (Caring) และทำตนเป็นคนนำเคารพนับถือ (Respectful) แต่เมื่อสำรวจให้ทั่ว พบว่า ความเอาใจใส่ก็ดี ความเคารพ

นับถือก็ดี และคุณธรรมข้ออื่น ๆ ของคนก็ดีเป็นเรื่องของชีวิตหน้า ความเอาใจใส่ และความนับถือกันของคนสองคนมีเฉพาะก่อนการหมั้น การแต่งงานเท่านั้น คำถามถึงคุณลักษณะของคนเหล่านี้สร้างความปวดร้าวให้สถาบันศาสนาเป็นอย่างยิ่ง คนที่รักใคร่กัน เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน มีความนับถือกันไม่ควรจะสูญบวหรืในที่ทุกหนแห่ง คนที่ไม่มีจะประสบปัญหาในชีวิตการแต่งงาน การประกอบอาชีพและความสำเร็จในชีวิต

Howard ให้ตัวอย่างต่อไปนี้ว่า แม้ว่าการอบรมสั่งสอนเยาวชนจะได้รับผลดีอย่างไร แต่เราก็คงประสบปัญหาอยู่นั่นเอง โดยเฉพาะปัญหาการตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิต ซึ่งเจ้าของชีวิตเท่านั้นที่ต้องตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปัญหาเหล่านี้แทรกอยู่ทุกหนทุกแห่งในบ้าน ครอบครัว โรงเรียน กับเพื่อน กีฬา ยาเสพติด การทำงาน เงิน เป็นต้น การอบรมที่ดีและมีแบบอย่างที่ดีช่วยให้การตัดสินใจง่ายขึ้น เยาวชนจึงจำเป็นต้องมีฐานราก (Roots) มีที่มาเพื่อเขาจะได้ตระหนักว่าเขามีความเป็นมาอย่างไร

เพราะฉะนั้น ผู้ปกครอง นักการศึกษา ครู ควรทำอะไร ข้อสรุปไม่จำเป็นต้องย้อนอดีตไปสู่ยุค ความเข้มงวดกวัดขั้น (1960 – 1979) หรือยุคอนุรักษนิยม (1950 s และ 1980 s) หรือต้องละทิ้งประสบการณ์ในอดีตแล้วแสวงหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อขบแก้ปัญหาเก่า ๆ เหมือนนักการศึกษาหลายคนได้แนะนำไว้ว่า มีคุณธรรมและค่านิยมอยู่ทั้งวิธีเก่าและวิธีใหม่ในเรื่องการศึกษาค่านิยมทำไมไม่นำส่วนที่ดีที่สุดของแต่ละยุคมาสังเคราะห์แล้วแก้ไขให้ดีขึ้นในสมัยนี้เล่า สิ่งนั้นคือรูปแบบการสอนแบบประสมนั่นเอง (Comprehensive Value Approach)

รูปแบบการสอนค่านิยมแบบประสม (Comprehensive Model)

รูปแบบการสอนค่านิยมแบบประสมแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. เนื้อหา ควรจะประสมประสานกันทั้ง ค่านิยม จริยธรรม ของแต่ละบุคคลจนถึงค่านิยมและจริยธรรม จริยศาสตร์ (Ethic)
2. วิธีการ ควรจะได้นำมาจัดระบบการใช้ ซึ่งเริ่มด้วยการปลูกฝัง (Inculcating) การแสดงเป็นแบบอย่าง หรือเป็นแม่แบบ (Modeling) ตลอดทั้งการเตรียมเยาวชนให้พึ่งตนเองได้อย่างอิสระ (Independence) โดยการสอน (Teaching) และหาวิธีการอื่น ๆ ที่จะทำให้เด็กรู้จักการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ ทั้งนี้ทักษะอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องใช้ประกอบด้วย วิธีการที่กล่าวมาแล้วนี้มีความจำเป็น เยาวชนควรจะได้รับ การปลูกฝังค่านิยมจากผู้ใหญ่ที่มีความรักใคร่ ห่วงใยเขา ตัวอย่างเช่น สมาชิกในครอบครัว ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง ตลอดไปถึงชุมชน เขาสมควรได้เห็นบทบาทของผู้

ใหญ่ที่ปฏิบัติในชีวิตจริง ๆ เป็นตัวอย่างที่ดี และเขาควรได้รับการสนับสนุนโดยมีโอกาสดที่จะคิด เพื่อตัวเอง และได้เรียนรู้ทักษะที่จะช่วยแนะนำทางเพื่อชีวิตเขาเอาด้วย

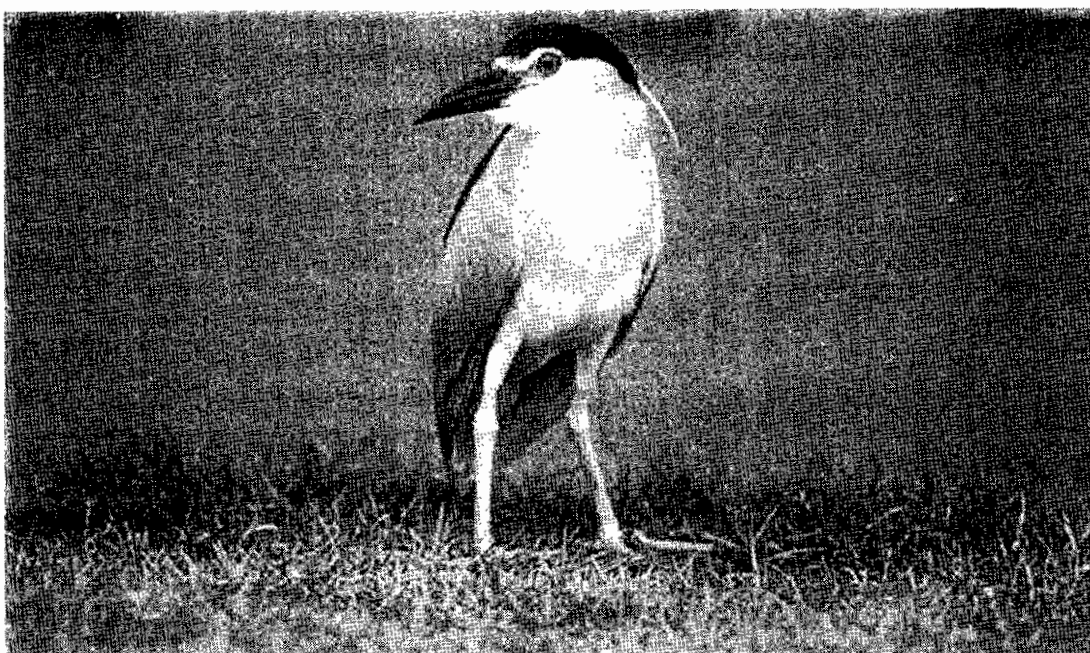
3. โรงเรียน จะต้องเป็นแหล่งใหญ่และสำคัญในการพัฒนารูปแบบแบบประสม ประสานให้ได้ผล ทั้งในชั้นเรียน หน้าเสาธง กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมวิชาการงานและพื้ นฐานอาชีพ ห้องแนะแนว กิจกรรมวันสำคัญที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น กิจกรรมวันแม่ วันพ่อ วันเข้า พรรษา ฯลฯ รวมทั้งเรื่องทุกลักษณะที่โรงเรียนจัด ครูทุกคนที่สอนทุกสาขาวิชาเกี่ยวข้องกับการ ปลุกฝังค่านิยมด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่มีข้อยกเว้นว่าวิชาสังคมศึกษาจะต้องรับผิดชอบแต่เพียง หมวควิชาเดียว ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ต้องพยายามหาโอกาสสอดแทรกค่านิยมและคุณธรรม จริย ธรรม ทุกครั้งที่มีโอกาสพบปะนักเรียน ไม่ว่าจะการพูดหน้าเสาธง พบปะกับนักเรียนหน้าห้องน้ำ หรือ ที่อื่นใด ครูแนะแนวมักมีโอกาสดได้กระจำงค่านิยมของนักเรียน ครูสังคมศึกษามีโอกาสดได้อภิปราย ปัญหาจริยธรรมโดยตรง แต่ข้อสรุปในข้อนี้คือทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมมือกัน

4. ชุมชน ชุมชนถือเป็นแหล่งสำคัญแหล่งหนึ่งที่มีอิทธิพลมาก ผู้ปกครอง ประชาชน วิศวอาาราม โบสถ์ เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร พ่อค้า กรรมกร ฯลฯ ทุกคนใน ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลุกฝังค่านิยมแก่เยาวชนเท่า ๆ กัน ความประพฤติกการปฏิบัติของคนใน ชุมชนสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนได้ชัดเจน แม้ว่าที่โรงเรียนจะสอนให้คนมีความรักซึ่งกัน และกัน แต่ปรากฏว่าในชุมชนที่นักเรียนอยู่มีการทำร้ายร่างกาย ฆ่ากันฟันแทงกันอยู่เนื่อง ๆ สิ่ง เหล่านี้ทำให้เกิดความสับสนแก่นักเรียนได้ การจะพัฒนาค่านิยมตามแนวของ Howard จึงต้องมี 4 ลักษณะ ดังได้กล่าวมาข้างต้น

ในสหรัฐอเมริกา นักการศึกษาตั้งความหวังไว้ว่าในทศวรรษต่อไป ค่านิยมและ จริยธรรมจะได้รับความสนใจจากคนมากขึ้น เป็นเรื่องแน่นอนที่การสอนวิชาการก็ยังคงมีความ สำคัญอยู่ ในขณะที่เดียวกันเรื่องของการปลุกฝังค่านิยมและจริยธรรมก็ควรได้รับการสนับสนุนด้วย เหมือนกัน ผู้ปกครอง นักการศึกษา ตลอดถึงสมาชิกของสังคมเล็งเห็นความจำเป็นเรื่องนี้ตรงกัน เรื่องที่ต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันริบคว่นคือ ความสำคัญของการสอนเยาวชนของเราให้มีทักษะ ในการแก้ปัญหา มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง หรือคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น การจะทำได้อย่างนี้ไม่มีอะไรมีค่าและช่วยได้ดีเท่าระบบของ การศึกษาในยุคของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

สรุป

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การสอนเพื่อพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก แต่จุดหมายและวิธีการการศึกษา ค่านิยมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกันมาก ระหว่างปี พ.ศ.2481 – 2488 (1941 – 1945) นั้น สังคมอเมริกันถือว่าเป็นยุคมีคของการศึกษาค่านิยมและจริยธรรม จึงก่อให้เกิดคณะทำงานสำรวจค่านิยมและจริยธรรมขึ้นจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มผู้สอนศาสนา และจากกลุ่มประชาชนทั่วไป เพื่อร่วมมือกันปฏิวัติวิธีการปลูกฝังอบรมสั่งสอนเยาวชนอเมริกันในปลายปี พ.ศ.2488 – 2493 จึงเป็นช่วงเวลาที่มีการปฏิรูป ระหว่างปี พ.ศ.2503 – 2513 (1960 – 1970) มีนักจิตวิทยาชื่อ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers) เป็นผู้นำแนวความคิดด้านมนุษยนิยมเข้ามาเป็นสังคมอเมริกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความตระหนักในค่าของคน การกระตุ้นให้บุคคลคิดวิเคราะห์และตัดสินใจด้านค่านิยมและจริยธรรมด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการใหม่ ต่อมาระหว่างปี พ.ศ.2513 – 2523 (1970 – 1980) คนอเมริกันซึ่งมีอิสระเสรี มีอุดมคติ ค่อนข้างอนุรักษนิยม ทำให้เยาวชนและคนขาดค่านิยมที่พึงประสงค์ นักการศึกษาเริ่มตระหนักถึงภัยที่จะขัดขวางวิถีทางความเจริญพัฒนาของประเทศ ดังนั้น ในปี พ.ศ.2523 – 2533 (1980 – 1990) สังคมจึงหันกลับมาสู่ค่านิยมประเพณีอีกครั้ง และตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 เป็นต้นไป นักการศึกษาหลายฝ่ายพยายามร่วมมือกันเพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมที่สุดแก่สังคมหลายเชื้อชาติหลายภาษาอย่างประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยรูปแบบการสอนค่านิยมและจริยธรรม ตามวิธีการสอนแบบประสม

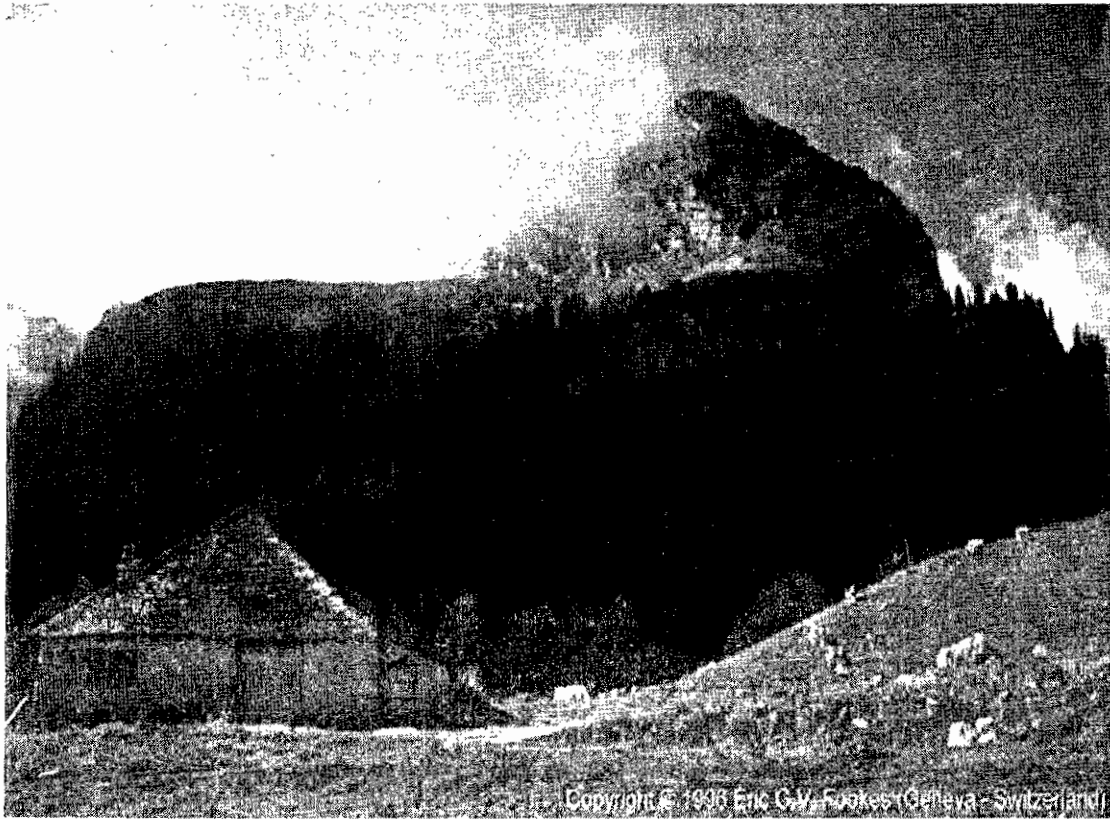
คำถามท้ายบท

1. เปรียบเทียบค่านิยมของต่างประเทศกับประเทศไทยอย่างน้อย 5 ค่านิยม
2. ชุมมิตซ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างไร
3. บอกชื่อนักจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของชาวอเมริกันมาเท่าที่ท่านทราบ

ผู้ใคร่จักเรียนรู้ดูบายใช้ธรรมชาติเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติธรรม ผู้นั้นย่อมอยู่ในทาง
ดำเนินไปสู่การก้าวล่วงพ้นจากทุกข์ได้

อุบาสิกา คุณ รัญจวน อินทรกำแหง

Copyright © 1998 Eric G.W. Finkes (Geneva - Switzerland)

ความมีประโยชน์เป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนดี เพราะท่านไม่สนใจต่อสิ่ง
ที่ได้รับประโยชน์เลย ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสวยงามสักเพียงไรก็ตาม

ชีวิตของคนดี

เรื่อง อูโร กุศลาสัย ผู้แปล